

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

SATIM YÖNTEMLERİ İLE FON KULLANDIRMA İŞLEMLERİNDE MAL BEDELİNİN MÜŞTERİ HESABI ARACILIĞIYLA ÖDENEBİLECEĞİ DURUMLARA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR İLE İLGİLİ TEREDDÜT EDİLEN HUSUSLAR

İstisna Türü		SORU	CEVAP
Satıcının farklı bir bankada DBS hesabının olması	Soru 1	Satıcının DBS hesabının kullanılacağı durumlarda fon kullandırma işlemi, malın fatura düzenleme tarihinde bankaya ibraz edilmesi veya malın detaylarının belirtildiği proformanın alınması aşamasında, müşteriye alım vekaletinin verilmesinin ardından fatura vadesinde icap yapılarak ödemenin gerçekleştirilmesi yoluyla ve akabinde ödeme dekontları ibraz edilerek yapılabilir mi?	Müşteriye mal satışının malın teslim aşamasında fiyat ve vadede anlaşarak yapılması gerekir. Bu işlemde, katılım bankası adına vekaleten müşteri tarafından satın alınan mal artık katılım bankasına ait olduğundan dolayı sistemde tanımlanan vade, katılım bankasına tanınmış bir vadedir. Bu vadenin bulunması katılım bankasının malı müşteriye satmasına engel olmadığından malın müşteri tarafından teslim alınmasının akabinde katılım bankası tarafından müşteriye satılmalıdır. Bu nedenle müşteri vekaleten almış olduğu malı teslim aldığı anda, malı kendisine satması için bankayı bilgilendirmelidir. Katılım bankası, ödeme vadesi geldiğinde satıcıya mal bedelini ödeyip müşterisini daha önce satış yaptığı fiyat ve vade üzerinden borçlandırır. Bu süreçlere uymayan işlemler katılım bankacılığı prensiplerine aykırıdır.
	Soru 2	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
	Soru 3	Şube tarafından müşterinin imzalayacağı bir taahhütname hazırlanarak belirlenen süre içerisinde müşteriye satış formu ile satış yapılması sağlanabilir mi?	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul kararında ve ekinde (Ek 1) bir murabahada olması gereken tüm süreçler yer almaktadır. Buna göre, malın banka tarafından satın alınmasından önce nihai müşteri ile satış sözleşmesi yapılamayacağı gibi, nihai müşteriye alım vekaleti dışında ayrıca satış vekaleti de verilemez. Murabaha süreçlerinin Standartta belirlenen kurallara göre yürütülmesi hususunda bankanızın danışma komitesi ile görüşülmesi yerinde olacaktır.

Mal alım işleminin satıcı vadesi kullanılarak yapılması	Soru 4	Yabancı para çek fonlaması işlemlerinde finansman, çeke konu proforma/faturanın düzenlenme tarihinde bankaya ibraz edilmesi ile birlikte müşteriye alım vekaletinin verilmesi ve faturaya konu çekin vadesinde icap yapılması suretiyle yapılabilir mi?	Murabaha Standardına ilişkin istisnai süreçleri düzenleyen 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile ekinde (Ek 1) göre hareket edilmelidir. Çekle yapılan mal alımlarında önce mal alınmakta, ödeme çekin vadesinde yapılmaktadır. Mal alımının çok önceden gerçekleşmiş olması sebebiyle 1 no.lu sorunun cevabında izah edildiği üzere satışın malın teslim alındığı aşamada yapılması gerekir. Çek vadesinde müşteriye satış yapmak, müşteri tarafından daha önce teslim alınan, büyük ihtimalle tüketilen veya üzerinde tasarrufta bulunan bir malın ona satılması anlamına gelmektedir. Bu durum da katılım bankacılığı prensiplerine uygun değildir.
---	---------------	---	---

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

	Soru 5	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
	Soru 6	a) Başka banka çekleri, çek ödemelerine ilişkin istisna kapsamında yer almakta mıdır? b) Alım vekaleti verildikten örneğin 1 saat sonra müşteriye satış yapılmasının alım-satım vekaletinden farkı nedir?	a) Murabaha Standardına ilişkin istisnai süreçleri düzenleyen 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile ekine (Ek 1) göre hareket edilmelidir. Çekle yapılan mal alımlarında önce mal alınmakta, ödeme çekin vadesinde yapılmaktadır. Mal alımının çok önceden gerçekleşmiş olması sebebiyle 1 no.lu sorunun cevabında izah edildiği üzere satışın malın teslim alındığı aşamada yapılması gerekir. Çek vadesinde müşteriye satış yapmak, müşteri tarafından daha önce teslim alınan, büyük ihtimalle tüketilen veya üzerinde tasarrufla bulunan bir malın ona satılması anlamına gelmektedir. Bu durum da katılım bankacılığı prensiplerine uygun değildir. b) Murabaha Standardına göre, müşteriye sadece

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

			alım vekaleti verilebilir. Bunun dışında bir de satış vekaleti verilmesi, Standardın gerekçelerinde de açıkça belirtildiği üzere çifte vekalet olacağından Standarda aykırılık teşkil edecektir. Bunun yanında malın alım anı ile banka tarafından müşteriye satım anının yakın ya da aralıklı olmasının bir önemi yoktur.
--	--	--	--

Mal alımı için farklı bankada akreditif açılması	Soru 7	Vesaiklerin fon bankasına gelmemesi, vekalet ilişkisinin ne zaman kurulması gerektiği konusunda gerekli kontrollerin yapılamaması, akreditif açılması esnasında fonlanıp fonlanmayacağına bilgisinin bilinmemesi ve doğru zamanda vekalet ilişkisinin kurulamayacağı düşüncesinden hareketle murabaha ile fonlamaya uygun olmayabileceği düşünülmektedir.	Murabaha Standardına ilişkin istisnai süreçleri düzenleyen 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile ekine (Ek 1) göre hareket edilmelidir. Kurul Kararı ve murabaha standardı çerçevesinde yayınlanan süreçlere uyularak işlemler gerçekleştirilebilir. Soruda yer alan belirsizliklerin varlığı durumunda murabaha işlemi yapılamaz. Bu tür belirsizliklerin olduğu durumlarda danışma komiteleriyle istişare edip İslam hukukunun meşruiyet sınırları da gözetilerek katılım bankacılığı ilkelerine uygun diğer işlemlere başvurulabilir.
	Soru 8	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
	Soru 9	a) Başka banka akreditifinin ödenmesi işlemlerinde, peşin veya vadeli olması durumlarının her ikisinde de aynı süreç adımları mı uygulanacaktır? b) Satış akdi, müşteriye alım vekaleti verilmesinin hemen ardından yapılabilir mi?	a) Murabahanın işlem süreçlerinin titizlikle uygulanması kaydıyla banka tarafından satıcıya yapılacak ödemenin peşin veya vadeli olmasının bir önemi yoktur. b) Katılım bankasının verdiği vekaletle binaen mal satın alınmadıkça müşteriye satış yapılamaz.
Mal alımının birden fazla müstahsilden yapılması	Soru 10	Müstahsil ödemelerinde murabaha yerine selem akdinin kullanılması da söz konusu olabileceğinden, istisnanın selem standardının yayınlanmasından sonra yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Mevcut durumda satış bedelinin firmanın geçici/cari hesabına aktarılması ile birlikte vekalet ve icabın yapılması gerekmekte; genellikle satış bedeli müşteri tarafından nakit olarak alınmakta ve çok kısa bir süre içerisinde mal alınan kişilere (müstahsillere) dağıtılmaktadır.	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ve eki (EK 1) murabaha standardına ilişkin istisnaları düzenlemektedir. Şayet işlem bu kapsamda değil ise yapılamaz. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
	Soru 11	Çoklu satıcılarda olduğu gibi müşteri sadece bir müstahsilden çok sayıda müstahsil makbuzu karşılığı mal alımları gerçekleştirebilmektedir. Ayrıca çiftçiler ağırlıklı kırsal bölgelerde bulunduğu için banka hesaplarının olmaması, parayı elden almak istemeleri vb. gibi nedenlerden dolayı ödemenin müşteri tarafından yapılması gerekebilmektedir. Bu gibi durumlarda tek bir müstahsilden alım yapılması halinde de satıcı hesabına ödeme	Murabaha Standardına ilişkin istisnai süreçleri düzenleyen 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile ekine (Ek 1) göre hareket edilmelidir. Murabaha süreçlerine uymak koşuluyla işlem müstahsil alımı ise ve doğrudan satıcının hesabına ödeme imkânı bulunmuyorsa ödeme müşteri hesabı üzerinden yapılabilir.

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		yapılamamasından dolayı müstahsile ödemenin müşteri hesabı üzerinden yapılması ve makbuz alınması istisna kapsamına dahil edilebilir mi?	
Soru 12	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.	
Soru 13	Müstahsil işlemlerinde şube tarafından müşterinin imzalayacağı bir taahhütname hazırlanarak belirlenen süre içerisinde müşteriye satış formu ile satış yapılması sağlanabilir mi?	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul kararında ve ekinde (Ek 1) bir murabahada olması gereken tüm süreçler yer almaktadır. Buna göre, malın banka tarafından satın alınmasından önce nihai müşteri ile satış sözleşmesi yapılamayacağı gibi, nihai müşteriye alım vekaleti dışında ayrıca satış vekaleti de verilemez. Soruda ifade edildiği şekliyle hazırlanan bir taahhütname satış akdi yerine geçmez. Murabaha süreçlerinin Standartta belirlenen kurallara göre yürütülmesi hususunda bankanızın danışma komitesi ile görüşülmesi yerinde olacaktır. Müstahsil işlemlerinde müşteriden taahhütname almakta bir beis yoktur. Ancak müşteri katılım bankası adına malı satın aldıktan	

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

			sonra mal üzerinde tüketme, satma, devretme gibi herhangi bir tasarrufta bulunmadan malın katılım bankası tarafından müşteriye satılması gerekir.
--	--	--	---

Mal alım-satımına ilişkin, vergi resim ve harçların ödenmesi	Soru 14	Mala ilişkin vergi ödemeleri çoğunlukla mal bedeli ödenip müşteriye satım işlemi yapıldıktan bir süre sonra ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ithalat finansman işleminin başında vergi ve masrafların fonlanıp fonlanmayacağını müşteriden teyit edilerek bu bilginin sistemde saklanması üzerine, banka tarafından belirlenen bir oran üzerinden vekalet tutarının artırılarak müşteriye gönderilmesi ve sonrasında vergi ve masraf fonlaması esnasında hangi ithalat işlemi ile ilgili olduğunun akışlarda seçilmesi yoluyla finansman gerçekleştirilebilir mi?	İthalat işlemleri ile sınırlı olmak üzere ve daha uygun bir çözüm bulununcaya kadar, ithal edilecek malın gümrüğe teslim maliyetine ve daha sonra tahakkuk edecek vergi maliyetine ilişkin ayrı ayrı projelerin yürütülerek bunların mal gümrüğe geldikten sonra tek bir murabaha işlemine konu edilmesi ve tek bir satış ile malın müşteriye satılması mümkündür. Yurt içinde özellikle kamuyla yapılan mal alım ihalelerinde mal alımı gerçekleşmeden önce zorunlu olarak alınan vergi, resim, harç ve diğer ihale masrafları da aynı şekilde mal alımı gerçekleştiğinde bedele dahil edilerek toplam bedel üzerinden satış yapılarak finansmana konu edilebilir. Ancak her iki durumda da projelerin ödemeleri aynı vadede sona ermelidir. Murabaha işlemi öncesi yurt dışındaki satıcıya ödenen meblağ ile yurt içinde kamuya ödenen vergi, resim, harç vb. masraflardan dolayı müşterinin katılım bankasına yaptığı ödemeler avans olarak değerlendirilebilir.
	Soru 15	Mala ilişkin vergi ödemeleri çoğunlukla mal bedeli ödenip müşteriye satım işlemi yapıldıktan bir süre sonra ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu satışın tekrar mal bedeline eklenerek müşteriye satım yapılması teknik olarak mümkün gözükmemektedir.	Murabaha Standardının 2.10.1 maddesinde mala ilişkin masrafların mal bedeline eklenerek murabaha işleminin yapılabileceğine uygunluk verilmektedir. Murabaha bir satım yöntemi olduğundan dolayı masrafların mal bedeline dahil edilerek satışın bu şekilde yapılması, işin tabiatı gereğidir.

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

			Müşteriye satış yapıldıktan sonra verginin ayrıca finansmana konu edilmesi murabahanın yapısına uygun değildir. İthalat işlemlerinde verginin ve yurt içinde kamuyla yapılan mal alım ihalelerinde mal alımı gerçekleşmeden önce zorunlu olarak alınan vergi, resim, harç ve diğer ihale masraflarının nasıl finanse edileceği 14. sorunun cevabında izah edilmiştir.
--	--	--	---

Mal alımının çoklu satıcılardan yapılması	Soru 16	Mal alımının çoklu satıcılardan yapılmasına dair istisna, çoklu faturalı işlemleri de kapsamakta mıdır? Zira finansmanda tek bir satıcı olmasına rağmen yüzlerce faturanın bulunduğu örneklerle karşılaşılabilir. Örneğin bir finansmanda aynı satıcıdan 124 adet fatura kesilmesi söz konusu olmakta, teknik olarak bu faturaların tek tek sisteme tanımlanması çoklu satıcı işlemlerinde olduğu gibi (her birinin seri no. ürün birim değerleri vs.) operasyonel anlamda zorluklar meydana getirmektedir. Bu yüzden kurumsal ölçekli müşterilerin alımları ağırlıklı olarak bu yönde olduğu için çoklu faturaların da bu istisna kapsamına dahil olup olmadığının netleştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.	<i>"2.8.2. Murâbaha işlem setinde banka adına yapılacak ilk satın alma işlemlerinin bazen çok sayıda satıcı ve/veya ürünle ilgili yapılması sebebiyle bankanın her bir satın alma işlemi için ayrı ayrı ödeme yapmasının ciddi ölçüde zorluk taşıması söz konusu olursa, bu zorunlu durumla kayıtlı olmak üzere nihai müşteriye banka adına ödeme vekâleti de verilebilir."</i> Murabaha standardının yukarıda yer verilen maddesinde de ifade edildiği üzere, tek bir satıcıdan çok sayıda ürün alındığı durumlar da, 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararında ve ekinde (EK 1) belirtilen süreçlere uymak koşuluyla, ilgili kararın kapsamına girmektedir.
	Soru 17	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir.

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
	Soru 18	Çoklu satıcısı bulunan ve malın belli olduğu işlemlerde avans ödemesi yapılabilen midir? Çoklu satıcıların sayısı ile ilgili alt veya üst sınır bulunmakta mıdır? Satıcıların ve alınacak malın mutlaka belirli olması gerekli midir?	<i>"2.8.2. Murâbaha işlem setinde banka adına yapılacak ilk satın alma işlemlerinin bazen çok sayıda satıcı ve/veya ürünle ilgili yapılması sebebiyle bankanın her bir satın alma işlemi için ayrı ayrı ödeme yapmasının ciddi ölçüde zorluk taşıması söz konusu olursa, bu zorunlu durumla kayıtlı olmak üzere nihai müşteriye banka adına ödeme vekâleti de verilebilir."</i> Murabaha standardının yukarıda yer verdiğimiz maddesinde de ifade edildiği üzere, tek bir satıcıdan çok sayıda ürün alındığı durumlar da, 10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararında ve ekinde (EK 1) belirtilen süreçlere uymak koşuluyla, ilgili kararın kapsamına girmektedir. Çoklu satıcı ve çoklu işlem kavramının netleştirilmesi konusunda işlemin zorluk derecesine göre işlem bazında banka danışma komiteleri ya da düzenleyici otoritelerin kararlarına başvurulabilir.

Mal alımının ELÜS aracılığı ile yapılması	Soru 19	İlgili maddelerin içeriğinde murabahaya atıfta bulunulması sebebiyle, bu işlemin murabaha standardı uyarınca yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak işlemin doğası gereği malın hazır olmadığı ve satıcı vadesinin kullanılmasının istenmesi nedeniyle teslimin tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumlar ortaya çıktığından dolayı bu istisnayı murabaha ile yapmak mümkün	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ile eki (Ek 1), sadece murabaha işlemlerinin istisnalarına ilişkindir. Eğer ifade edilen durumlar murabaha ile uygulanamıyorsa ilgili karar kapsamına girmemektedir. Malın hazır (mevcut) olmadığı durumlarda malın türüne göre istisna (eser sözleşmesi) ya da selem akitleri kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı
---	----------------	---	---

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		gözükmemektedir. Satım yöntemlerinde müşteriye satım işlemi için vekâlet verilmemesi durumunda bu istisnanın uygulama bulması mümkün gözükmemektedir.	bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
--	--	---	---

MURABAHA STANDARDI İLE İLGİLİ TEREDDÜT EDİLEN HUSUSLAR

	Tereddüt Edilen Husus	Cevap
Soru 1	Murabaha standartları yayımlandıktan sonra bazı işlemlerin murabaha yöntemi ile yapılamayacağı anlaşılmıştır. Ancak diğer fon kullandırma yöntemlerinin standartları yayınlanmaması nedeniyle tam uyum sürecinin biraz daha zaman alacağı kanaatindeyiz.	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ve eki (EK 1) Murabaha Standardına ilişkin istisnaları düzenlemektedir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 2	Henüz standardı yayınlanmamış icare vb. fon kullandırma yöntemleri ile finanse edilmesi gereken işlemlerin (ör. gayrimenkul kiralama, araç kiralama vb.) tüm standartlar yayınlanana kadar bir süre daha murabaha yöntemi ile finanse edilmesi gerekebilecektir.	10.12.2021 tarihli ve 9978 sayılı Kurul Kararı ve eki (EK 1) murabaha standardına ilişkin istisnaları düzenlemektedir. Sorudaki icare yöntemi ile finanse edilmesi gereken işlemler, murabaha standardı kapsamı dışındadır. Bu alanlarda alt kira vb. yöntemler kullanılabilir. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 3	Murabaha standardının 2.2.2 no.lu maddesinde geçen “mevcut satış sözleşmesinin, yapıldığı usul ve şekille ikâle yoluyla sonlandırılması ve belgelenmesi gerekir” ifadesi geçmektedir. Buna göre akdin üzerinden 10 gün geçmiş olması ikaleye engel midir? İlk akit sözlü olarak yapılmış ise ifadeye göre sözlü olarak ikale yapılabilir mi?	Malın üzerinde iadeye engel olacak bir ayıp oluşmadığı sürece üzerinden belirli bir sürenin geçmesi ikaleye engel değildir. Sözleşme yazılı olarak yapıldıysa ikale de yazılı, sözlü olarak yapıldıysa ikale de sözlü gerçekleştirilir. Murabaha Standardının 2.2.2 no.lu maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere müşteriden ikaleyi belgelendirmesi talep edilir.

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

Soru 4	Murabaha standardının 2.8.1 no.lu maddesinde "...vekilin katılım bankasının o malı daha sonra satacağı nihai müşteri dışında üçüncü bir kişi olması asıldır." İfadesi yer almaktadır. Bireysel tüketici işlemlerinde satıcıya sipariş gönderilebilmesi için satıcının mernis bilgileri çekilerek kayıt edilmesi, doğum tarihi bilgisinin alınması ile sağlanabiliyor. Yasal düzenleme bu yıl uygulamaya alınmış bulunmaktadır. Bu bilgiyi temin etmek oldukça güçtür. Araç, gayrimenkul gibi tüketici finansmanı işlemlerinde alım tapu/noter nezdinde gerçekleştiğinden tüketici (bireysel) işlemlerinde çifte vekalet yetkisinin sürdürülmesi talep edilmektedir. Tüzel kişi işlemlerde 3. şahıs olarak şirket yetkilileri vekil tayinine devam edilmektedir.	İlgili standart maddesi, üçüncü tarafa vekalet verilmesi meselesini asıl kabul etse de bu hükmün uygulanma imkânı olmadığı durumlarda müşteriye alım vekâleti verilmesine uygunluk vermiştir. Bu çerçevede bahsettiğiniz hususlarda müşterilere alım vekaleti verilebilir. Ancak aynı maddede ifade edildiği gibi herhangi bir murabaha işleminde banka müşterisine çifte vekalet veremez.
Soru 5	Murabaha standardının 2.5.5 no.lu maddesinde, ileri tarihte ortaya çıkacak alım maliyetinin yüzdesel karşılığı ile karın tespit edilebileceğini oraya koymaktadır. Buna göre alım maliyeti başlangıçta bilinmeyebilir. Bu durum proformada tespit edilen birim fiyatın teslim aşamasında değişebileceğini mi ifade eder? Tespit edilen madde bunu kabul eder mi? (2.5.7 no.lu maddede ilk satışın maliyetindeki artış ve azalışa atıfta bulunmaktadır) AÇIKLAMA: Bu durum uygulamada 4 şekilde karşımıza çıkmaktadır; 1) Demir alımı için satıcıya müracaat edildiğinde, satıcı birim fiyat bilgisi vermemektedir. Ödemeyi peşinen talep etmekte, daha sonra mal alım talebimizi sıraya koymakta, fabrikasının üretimi sonuçlanıp, mal teslimi vakti geldiğinde; "teslim tarihinde" birim fiyat bilgisi vermektedir. Bu işlemde henüz sipariş aşamasında birim fiyatın teslim tarihinde değişebileceği peşinen kabul edilmektedir. 2) Beton alımı için satıcıya müracaat edildiğinde satıcı birim fiyat vermekte	İletmiş olduğunuz hususlar ile Murabaha Standardının maddeleri farklı şeyleri ifade etmektedir. 2.5.5. maddesinde murabaha kârın maktû veya oransal olarak belirlenebileceği ifade edilmektedir. Örneğin 100.000 TL'lik bir murabaha işleminde banka, kârını 10.000 TL olarak belirleyebileceği gibi %10 olarak da belirleyebilir. Kâr maktû veya oransal belirlensin, sonuç itibarıyla bankanın ne kadar kâr edeceği maktû olarak belli olmaktadır. 2.5.7. maddesinde ise bankanın murabaha işleminde yüklenmiş olduğu maliyette herhangi bir sebeple artma veya azalma olursa bunun murabaha işleminin maliyetine yansıtılması kastedilmektedir. Örneğin 100.000 TL'lik bir murabaha işleminde herhangi bir vergi ortaya çıkar ve bu vergi bankadan talep edilirse (Mesela 1000 TL'lik bir vergi gibi) banka sonradan ortaya çıkan bu maliyeti müşterisinden isteyebilir. Yukarıdaki örneği dikkate aldığımızda 100.000 TL'ye malı mal edip %10 kar ile satan bankaya ekstra 1000 TL vergi maliyeti çıktığında bankanın murabaha

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

	ve değişmeyeceğine dair beyanı bulunmaktadır. Ancak alım tarihinde hava koşulları gibi betonun taşınmasında maliyet artışına sebep olan etkenler ya da piyasada yaşanabilecek farklı bir etki neticesinde plansız olarak birim fiyat değişebilmektedir. 3) Satıcıdan talep edilen ürünlerin sayısı çok fazla olup tüm malların teknik detaylarına henüz karar verilmemiştir. Örneğin cep telefonu aksesuarı, elektrik kablosu, oto yedek parçası gibi ürünlerde sayı ve çeşit çok fazla olup, talebin detayları ödeme aşamasından sonra kesinleşmektedir. Başlangıçta yalnızca alınacak malın genel tanımı ve toplam yekûn tutar bilgisi bilinmemektedir. Bu durumda başlangıçta örneğin “50.000 TL lik cep telefonu aksesuarı” ya da “100.000 TL lik oto lastik” gibi sipariş bilgisi ile ödeme yapılmaktadır. Teslim anında çok çeşitli ebatlarda oto lastiği ya da muhteviyatı ve model bilgilerine göre çok çeşitli fiyatlarda cep telefonu aksesuarı olduğu tespit edilmektedir. 4) Anahtar teslim inşaat projelerinde müşterinin başlangıçta yalnızca yekûn fiyat bilgisi mevcuttur. Teknik şartlara göre teslim edilecek inşaatın niteliği ve toplam tutardaki değeri tespit ediliyor. Hakediş bedeli olarak ya da gerçekleşen maliyetler üzerinden fatura düzenlenmektedir.	işlemine konu malı alış maliyeti 1000 TL artmaktadır. Murabaha, kâr beyanı ile satış olduğundan dolayı bu niteliği gereği satıcının sonradan ortaya çıkan maliyeti isteme hakkı vardır. Aksi durumda da indirim yapma zorunluluğu vardır. Soruda ifade edilen husus, murabaha işleminde katılım bankasının sipariş verip mal bedeli olarak ödenen tutar karşılığında satın aldığı malın cinsinde, birim fiyatında ve miktarındaki belirsizliktir. Bu, murabahanın ayrı bir sorunu olup bu maddelerle ilgili değildir. 1. Örneğin cevabı: Prensip olarak Murabaha Standardında belirtildiği ve mesela 2.1.2. maddesinde açıkça ortaya konulduğu üzere “<i>Malın alış fiyatı veya maliyeti ile bunlara eklenen kâr, katılım bankası tarafından nihai müşteriye beyan edilmiş olmalıdır.</i>” Ancak bazı sektörlerin zorunlu gereği olarak, alınacak malın kesin fiyatı hiçbir şekilde murabaha işlem setinin başlangıcında belirlenemiyorsa, bu gibi zorunlu durumlarla sınırlı olmak kaydıyla, müşterinin bankanın vekili olarak belirli bir limit içinde avans mahiyetinde ödemesini yapması ve malı teslim aldığı anda fiyatı ve miktarı belirli olan mal üzerinden (banka ve müşteri arasındaki) nihai satış işlemini tamamlamak üzere murabaha işlemlerine devam etmesi mümkün görülebilir. Bu da satıcı tarafından fiyatın belirlendiği anda müşterinin bankayı derhal bilgilendirerek bankanın bu malı kendisine satması yoluyla olur. 2. Örneğin cevabı: Standardın 2.5.7. maddesinde de belirtildiği üzere murabaha
--	--	--

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

		işlem setinde malın bankaya mal oluş fiyatında, örnekte olduğu gibi sektör veya ürünün özelliğinden kaynaklanan zorunlu bir sebeple artma veya azalma olursa bunlar murabaha işleminin maliyetine yansıtılabilir. 3. Örneğin cevabı: 1. örneğin cevabı burada da geçerli görülebilir. 4. Örneğin cevabı: Bu konu murabaha standardı ile alakalı olmayıp istisna (eser) sözleşmesi ile ilgilidir. Standardı olmayan hususlarda bir akit kullanılacak ise banka danışma komitesinin kararı ile işlem gerçekleştirilecektir.
Soru 6	Müşterinin ne zaman vekil tayin edilebileceğine dair bir kural Standartta yer almamaktadır. Bazı bankaların limit tahsis ile birlikte müşteriye vekil tayin edip yıllık ya da farklı periyotlarla yapmış olduğu alımları işlem bazlı vekalet/sipariş olmadığı halde finanse edebildiği görünmektedir. Bu uygulamanın Standartta uygun olup olmadığına dair görüş talep edilmektedir.	Murabaha işleminde müşteriye alım vekâleti verileceği durumlarda, vekâletin müşteriye mal satın alınmadan ve sipariş edilmeden önce verilmesi gerekir. Vekalet standardı hazırlanıncaya kadar vekâlet ile ilgili diğer detay konularda bankalar, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 7	Satıcının faturayı vadeli olarak düzenlemesi, alımın vadeli olduğuna dair bir kesinlik ya da şüphe oluşturur mu? Banka tarafından peşin ödeme yapılmış olması durumunda murabaha esaslarına aykırılık teşkil eder mi?	Faturanın vadeli olmasının, satışın vadeli olduğu anlamına gelip gelmediği konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu husus, yapılan işlemlerde takip edilip öğrenilebilir. Banka tarafından peşin olarak ödenen mal bedeli, finansmana konu malın bedeli ise ve bu mal murabaha süreçlerine uygun olarak alınıp satılmış ise, aykırılık teşkil etmez. Ancak firma açık hesap çalışıyor, peşin olarak ödenen para önceki mal borcunun bedeli olarak ödeniyor ise borç finansmanı olduğundan dolayı bu uygun değildir.
Soru 8	İstisna', isticrar, selem, icare standartları henüz yayımlanmamıştır. Murabaha yöntemine uygun olmayan bir işlem için istisna ya da selem ile	Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

	akit kurulmasında hangi standartlar gözetilecektir?	komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 9	-Standartların tamamının yayımlanmamış olması yayımlanmış standardın uygulanmasında bankalar açısından güçlüklerle sebep olmaktadır. - Standartlar çerçevesinde istisnalar, uygulama rehberleri bir bütün şeklinde yayımlanırsa bankaların ne yapması gerektiği ve ne zamana kadar yapması gerektiği net olur. Çalışılan hususlar ile ilgili bilgi sistemleri çalışmaları oldukça vakit almakta ve sonradan yapılması gerekli değişiklikler bilgi sistemlerindeki çalışmalar nedeniyle yetiştirilememektedir.	Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda bankalar, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 10	- Standartların hazırlanma amacı katılım bankalarında uygulama birlikteliğinin sağlanmasıdır. Standardı yayınlanmayan ürün ve uygulamalarda neye göre hareket edilmelidir? -Ayrıca daha önce yapılan bir işlem standartlardan birinin yayımlanması ile ona uygun olmadığı için yapılamayacaktır. Bu işlemler ya farklı bir akitle gerçekleştirilecek veya uygulamadan kaldırılması gerekecektir. Standartla birlikte önceki bir işlemin uygulamadan kalkması banka açısından müşteri gözünde sorun teşkil edecektir. Farklı akitle uygulamaya geçilmesi durumunda o akdin standardı yayımlandığında aynı riskler söz konusu olacaktır.	Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.
Soru 11	Müşteriye mal alım vekaleti verildikten sonra mal satışı ona ne zaman yapılmalıdır? Satım konusu tüm işlemlerde bir veya birden fazla satıcılarda, vadeli veya vadesiz alımlarda, müstahsillerde vs. satış anının tespiti nasıl yapılacaktır?	Müşteriye satış, mal alımı gerçekleştirildikten sonra yapılabilir. Mal alımı gerçekleşmeden önce müşteriye satış yapılamaz.
Soru 12	Murabaha standardının 2.11.1. maddesi gereğince Katılım Bankası, satın aldığı malın müşteriye teslimine kadar geçen sürede meydana gelebilecek hasardan sorumludur. Katılım bankası bu malı sigortalamak isterse bunu öncelikle katılım sigortacılığı yoluyla yapmalıdır.”	Atıf yapılan maddede kastedilen sigorta işlemi, bankanın malın müşteriye teslimine kadar geçen sürede meydana gelebilecek hasarları gidermeye ve bankayı korumaya yönelik yapılabileceği önerilen bir sigortadır.

EK: Satım Yöntemleri ile Fon Kullandırma İşlemlerinde Mal Bedelinin Müşteri Hesabı Aracılığıyla Ödenebileceği Durumlara İlişkin Usul ve Esaslar ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Hakkındaki 14.02.2022 Tarihli 35 No.lu Danışma Kurulu Kararının Eki

	Müşteri sigorta yaptırmak istemeyebilir. Bu durumda sigorta şirketi ile bankanın muhatap olması doğru değildir. Yurtiçi birçok işlemde sigorta yapılmıyor. Sigorta yapılması durumu katılım bankasına ekstra maliyet yükleyecektir. Ayrıca müşteri iyi niyetli olmayabilir. Sigorta yaptırmak ve bunun katılım sigortacılığından olması zorunlu mudur?	
Soru 13	Ticaretin büyük çoğunluğunu oluşturan vadeli mal alımlarında hangi ürün ve sözleşmelerin kullanılacağı konusunda ve özellikle yurtdışı işlemlerde ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Finansmana konu malın hangi ürün ve sözleşme ile finanse edileceği konusunda nasıl hareket edilmelidir?	Vadeli mal alımlarında işlem türüne göre hangi ürün ve sözleşmelerin kullanılması gerektiği hususu banka danışma komiteleri tarafından verilecek karar çerçevesinde çözümlenmelidir.
Soru 14	Günümüzde örnek vermek gerekirse E-ticaret yapan, demir-çelik üretimi yapan firmalarda stok bulunmamaktadır. Sipariş formu verdiğimiz kişilerde dahi o an için stok elinde olmayabilir. Bu gibi mallar nasıl finanse edilmelidir?	Standardın 2.4.1. maddesinde ifade edildiği üzere "Satış sözleşmesine konu olan malda aranan genel şartlar, murâbaha işlemine konu olan malda da bulunmalıdır." Bu genel şartlar arasında malın mevcut olması da bulunmaktadır. Bu kapsamda örnekte verilen mallar, stokta bulunmadığı ve salt satıcının taahhüdüne istinaden varsayıldığı için bu haliyle murabahaya konu edilemez. Ancak mevcut olmayan mallar katılım bankası tarafından istisna veya selem akdi yoluyla satın alınıp, bu mallar üretilip hazır hale getirildikten sonra nihai müşteriye murabaha yoluyla satılabilir. Bu tür işlemlerin bahse konu akitlerle nasıl finanse edileceğinin detayları banka danışma komiteleri ile görüşülebilir.
Soru 15	Murabaha dışındaki ürünlerin sözleşmeleri ve standartları ne zaman belirlenecektir? Örneğin hizmet alımlarını icare ile yapıyoruz ancak bunun bir standardı, sözleşmesi yok; standardı olmayan akit türleri üzerinden işlem yapılması yaptırma konu olabilir mi?	Danışma Kurulu kendi çalışma takvimi ve planı çerçevesinde standartları hazırlamaktadır. Standardı olmayan ve hakkında Danışma Kurulu kararı bulunmayan hususlarda katılım bankaları, danışma komitelerinin vereceği kararlar ile süreçlerini devam ettireceklerdir.